

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.011.01.2022

Pan
Adam Kośmider
p.o. Prezes Zarządu
Ośrodka Hodowli Zarodowej Garzyn Sp. z o.o.
ul. Leszczyńska 34
64-120 Garzyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/034 – Działalność Spółek hodowli roślin i zwierząt nadzorowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w latach 2017-2021.

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Jednostka kontrolowana</i>	Ośrodek Hodowli Zarodowej Garzyn Sp. z o.o. 64-120 Garzyn ul. Leszczyńska 34 (dalej także: OHZ lub Spółka)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Zarząd w składzie: 1. Adam Kośmider, od 6 kwietnia 2021 p.o. Prezes Zarządu, od 21 lipca 2021 r. Prezes Zarządu (dalej także: Prezes Zarządu); poprzednio w badanym okresie funkcję Prezesa Zarządu pełnił Tadeusz Ziółkowski 2. Paweł Wierzba, od 16 grudnia 2016 p.o. Członek Zarządu, od 21 grudnia 2016 r. Członek Zarządu
<i>Zakres przedmiotowy kontroli</i>	1. Realizacja przez Spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt. 2. Gospodarka finansowa i majątkowa Spółki. 3. Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w Spółce.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Lata 2017-2021 z uwzględnieniem dowodów powstałych przed i po okresie objętym kontrolą (dalej: badany okres).
<i>Podstawa prawna</i>	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura NIK w Poznaniu
<i>Kontroler</i>	Tomasz Nowiński, doradca prawny - upoważnienie do kontroli nr LPO/56/2022 z 28 marca 2022 r. Krzysztof Płoszewski, główny specjalista kontroli państwowej - upoważnienie do kontroli nr LPO/60/2022 z 4 kwietnia 2022 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 t.j., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

Ocena ogólna NIK ocenia pozytywnie działalność Spółki w skontrolowanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Spółka realizowała zadania w zakresie hodowli, w sposób zgodny z założeniami zawartymi w programach hodowlanych opracowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa³ oraz związki hodowców trzody chlewnej i owiec.

Planowane rezultaty hodowlane były przez Spółkę osiągnane i często przewyższały oczekiwane rezultaty. Także plony uzyskiwane w uprawach miały zbliżone wartości do zaplanowanych lub często je przewyższały. Występująca incydentalnie realizacja wskaźników hodowlanych i produkcyjnych na niższym niż zakładano poziomie wynikała przede wszystkim z czynników zewnętrznych (choroby stada, niesprzyjające warunki pogodowe). Spółka dokonywała sprzedaży zwierząt hodowlanych według stałej, ustalonej praktyki, w oparciu o ceny rynkowe i negocjacje z kontrahentami. Sporządzane przez Spółkę dokumenty planistyczne oraz sprawozdania zawierały wszystkie wymagane wytycznymi KOWR informacje, były składane terminowo i uzyskały akceptację Wspólnika. Promocja hodowli zwierząt w Spółce polegała głównie na udziale w ogólnopolskich i regionalnych wystawach hodowlanych, na których wyhodowane w Spółce zwierzęta zdobywały liczne trofea.

Spółka zapewniła właściwe warunki weterynaryjne, dokumentację leczenia i dobrostanu oraz minimalnych warunków utrzymywania zwierząt. Zapewniono także odpowiednią opiekę weterynaryjną dla zwierząt gospodarskich.

Spółka w badanym okresie uzyskiwała dobre wyniki finansowe, a wypracowany zysk przeznaczany był głównie na dalszy rozwój Spółki. Sytuacja ekonomiczno-finansowa była na bieżąco monitorowana i rzetelnie przedstawiana w przygotowywanych corocznie biznesplanach oraz sprawozdaniach z działalności Zarządu Spółki. Sporządzane w badanym okresie sprawozdania finansowe były pozytywnie oceniane przez niezależnych biegłych rewidentów. Spółka w badanym okresie dokonywała uzasadnionych i gospodarnych zakupów inwestycyjnych oraz prawidłowo gospodarowała posiadanymi nieruchomościami. Część nieużytkowanych obiektów budowlanych Spółki nie była jednak utrzymywana w należyтым stanie technicznym, a dwa z nich stwarzały zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, które zostało zminimalizowane na skutek działań podjętych przez Prezesa po odpowiednim zawiadomieniu NIK. Nieprawidłowości te pozostawały jednak bez wpływu na skuteczne realizowanie celów hodowlanych Spółki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Realizacja przez Spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt.

Opis stanu faktycznego

1.1. Przedmiotem działalności Spółki⁴ w badanym okresie była hodowla i chów bydła mlecznego, trzody chlewnej, owiec oraz (w bardzo niewielkim rozmiarze) bydła mięsnego. Spółka prowadziła także towarową produkcję roślinną z przeznaczeniem na pasze oraz do sprzedaży na zewnątrz.

W Spółce nie zostały opracowane całościowe, wewnętrzne programy hodowlane zwierząt. Podstawą hodowli bydła mlecznego rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: KOWR

⁴ Odpis z KRS dostępny pod adresem: <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs/strona-glowna/index.html>

(dalej: „phf”) były założenia „Strategicznego programu hodowli bydła mlecznego rasy phf w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych⁵”.

Hodowla trzody chlewnej ras matecznych WBP i PBZ oraz duroc odbywała się w oparciu o założenia hodowlano-produkcyjne programów opracowanych przez związki hodowców i producentów trzody chlewnej. Hodowla owiec w dwóch stadach: merynos polski w starym typie oraz białogłowa owca mięsna, odbywała się w oparciu o założenia programów hodowlanych związków hodowców owiec opracowanych dla tych ras.

W badanym okresie Zarząd Spółki corocznie sporządzał biznesplan, według wytycznych otrzymanych z KOWR, zawierający m.in. założenia planistyczne w zakresie hodowli i produkcji. Zarówno dla bydła jak i trzody chlewnej oraz owiec w biznesplanach określano: cele hodowlane, opis przyjętych kierunków selekcji z wykazem doskonalonych cech, a także metody i narzędzia realizacji celów hodowlanych. Biznesplany zawierały także plany na dany rok w zakresie: produkcji mleka (wydajności mlecznej, ilości i procentu sprzedanego mleka oraz przychodów ze sprzedaży), sprzedaży żywca (wołowego mlecznego, wołowego mięsnego, wieprzowego, baraniego), towarowej produkcji roślinnej (zasiewu, plonu, zbiorów i przychodów ze sprzedaży).

(akta kontroli str. 672-679, 731-735, 896, 1015-1019)

Prezes wyjaśnił, że w Spółce do każdego gatunku zwierząt zostały opracowane wytyczne hodowlane na podstawie krajowych programów hodowlanych oraz programów hodowlanych opracowanych przez KOWR w Warszawie (ANR) zapisane w biznesplanach. Spółka w swoich programach dążyła głównie do poprawy cech produkcyjnych i pokrojowych z zachowaniem długowieczności zwierząt.

(akta kontroli str. 375-376)

1.2. W zakresie celów hodowlanych bydła mlecznego opisanym w biznesplanach głównym wyznacznikiem do osiągnięcia w kolejnych latach była wydajność jednostkowa mleka od krowy, a także poprawa długowieczności krów mającej pozwolić na dłuższe użytkowanie zwierząt w stadzie, a tym samym na większą ilość sprzedanych jałowic cielnych.

W opisie przyjętych kierunków selekcji bydła z wykazem doskonalonych cech wskazywano na: indeksy wymienia (więzadło środkowe, zawieszenie przednie, położenie i szerokość, ustawienie strzyków i szybkość oddawania mleka); indeksy nóg i racic (ustawienie tylne nóg, wysokość piętki, stopień spoinowania, racice) oraz kaliber zwierzęcia (pozyskiwanie nasienia czołowych buhajów).

W zakresie metod i narzędzi realizacji celów hodowlanych bydła wskazywano kontynuację pozyskiwania i transplantacji zarodków, gdzie jako dawczyni wykorzystywane są jałówki o najwyższej jakości hodowlanej oceniane genomowo.

W biznesplanach wskazywano także wybrane czynniki mające gwarantować realizację Strategicznego programu hodowli bydła mlecznego rasy phf w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych, poprzez określenie na każdy rok planu liczby:

- a) jałowic poddanych genomowej ocenie wartości hodowlanej;
- b) pierwiastek poddanych ocenie typu i budowy;
- c) krów poddawanych ocenie typu i budowy;
- d) zarodków przeniesionych ogółem, w tym zarodków zakupionych.

(akta kontroli str. 674-675, 902-904, 960-962, 1113-1116)

1.2.1. Bydło mięsne rasy Highland utrzymywane było ekstensywnie na nieużytkach po byłych obiektach inwentarskich, w istniejącym stanie nieprzydatnych do rolniczego wykorzystania, jako miejscowa atrakcja wzbogacająca krajobraz wsi. Celem

⁵ Dalej: ANR. Od 1 września 2017 r. zadania ANR, jako jej następcą prawny, realizował Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - dalej: KOWR.

hodowlanym była poprawa umięśnienia i pokroju, a organizacja rozrodu w stadzie odbywała się haremowo. Stado na koniec 2021 r. liczyło 31 sztuk (w tym 12 krów).

(akta kontroli str.: 1118, 1144)

1.3. W zakresie hodowli trzody chlewnej głównym celem hodowlanym była stała produkcja materiału zarodowego męskiego i żeńskiego do dalszej hodowli i reprodukcji (knurki zarodowe ras białych: wbp i pzb oraz dur; knurki mieszańcowe: dur x pi; loszki zarodowe: wbp i pzb oraz dur; loszki krzyżówkowe: pzb x wbp).

W opisie przyjętych kierunków selekcji trzody chlewnej z wykazem doskonalonych cech wskazywano na: poprawę mięsności, podniesienie wydajności rzeźnej, wzrost udziału szynki właściwej i połównicy w tuszy, zwiększenie przyrostów dziennych, zmniejszenie zużycia jednostek pokarmowych na 1 kg przyrostu, wzrost ilości urodzonych i odchowanych prosiąt od jednej maciory rocznie.

W zakresie metod i narzędzi realizacji celów hodowlanych trzody chlewnej wskazywano odpowiedni dobór sztuk do kojarzeń i ciągłej selekcji w oparciu o wyniki oceny przyżyciowej oraz danych uzyskiwanych ze Stacji Kontroli Użytkowości Rzeźnej Trzody Chlewnej Instytutu Zootechniki w Pawłowicach, gdzie testowane były knury stadne oraz oceniane kojarzenia knurów z poszczególnymi lochami.

(akta kontroli str. 673, 1120-1121)

1.4. W zakresie hodowli owiec głównym celem hodowlanym była poprawa plenności i mięsności przy zachowaniu dobrej jakości wełny.

W opisie przyjętych kierunków selekcji trzody chlewnej z wykazem doskonalonych cech wskazywano na: dokonywanie wyboru na przyszłe maciorki jagniąt od matek o wyższej plenności niż średnia stada (w stadzie garzyńskim był to poziom około 150%). Wobec niskiej opłacalności hodowli owiec wskazano, że hodowla ma zmierzać w kierunku maksymalnego wykorzystania cech rozrodczych (od 2004 r. wprowadzono krycie haremowe).

W zakresie metod i narzędzi realizacji celów hodowlanych owiec, w stadzie zarodowym merynosa polskiego w starym typie wskazywano selekcję własnego materiału żeńskiego i męskiego z częściowym zakupem tryków z innych stad. W 2021 r. założono odchów jagniąt rzeźnych do masy ciała 35 kg (w 2017 i 2018 r. było to 22 kg, w 2019 i 2020 r. 30 kg), co było uwarunkowane rynkiem zbytu i ekonomią produkcji oraz dokarmianiem dla szybszego osiągnięcia odpowiedniej masy ciała paszami własnymi (mieszanka granulowana CJ, sianokiszonki, siano). Wskazywano na duży minus realizowania tego kierunku produkcji wyrażający się brakiem możliwości korzystania przez owce z pastwisk.

(akta kontroli str. 676, 1123-1124)

1.5. W badanym okresie Spółka nie uczestniczyła w realizacji programów w zakresie hodowli roślin i zwierząt realizowanych przez inne podmioty, natomiast w zakresie hodowli zwierząt współpracowała m.in. z:

- a) branżowymi związkami hodowców zwierząt - Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka (dalej: „PFHBiPM”); Polskim Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS; Regionalnymi Związkami Hodowców Kóz i Owiec; Instytutem Zootechniki - w zakresie oceny genomowej w celu przyspieszenia postępu hodowlanego poprzez pozyskiwanie zarodków po najlepiej ocenianych zwierzętach;
- b) spółkami inseminacyjnymi poprzez uczestniczenie w krajowym programie hodowlanym w postaci wyboru matek buhajów i ich kojarzeń,
- c) Państwowym Instytutem Weterynaryjnym w Puławach - w zakresie uwalniania stada od choroby wirusowej BVD-MD,
- d) Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie - w zakresie uwalniania stada owiec od genu trzęsawki.

(akta kontroli str. 676-677)

1.6. Produkcja zwierzęca i sprzedaż zwierząt hodowlanych oraz produkcja roślinna w okresie objętym kontrolą była zbieżna z wysokościami określonymi w biznesplanach. Liczba bydła w kolejnych latach (stan na 31 grudnia) kształtowała się następująco: w 2017 r. 3790, w tym 1473 krowy (plan odpowiednio: 3800/1400), w 2018 r. 3730, w tym 1419 krów (plan odpowiednio: 3773/1450), w 2019 r. 3779, w tym 1363 krowy (plan odpowiednio: 3704/1420), w 2020 r. 3992, w tym 1409 krów (plan odpowiednio: 3829/1400) oraz w 2021 r. 4128, w tym 1410 krów (plan odpowiednio: 3924/1430). Według stanu na koniec 2021 r., w relacji do stanu na koniec 2017 r., ogólna liczba bydła wzrosła o 8,91%, natomiast krów zmniejszyła się o 4,28%.

W kolejnych biznesplanach jako cele do osiągnięcia w hodowli bydła wpisano planowane do osiągnięcia następujące wydajności rzeczywistej mleka od krowy: 10 150 litrów w 2017 r. (osiągnięto 10 204 litry), 10 400 litrów w 2018 r. (osiągnięto 10 898 litry), 11 100 litrów w 2019 r. (osiągnięto 11 043 litry), 11 664 litry w 2020 r. (osiągnięto 11 762 litry), 11 800 litrów w 2021 r. (osiągnięto 11 942 litry).

W badanym okresie wydajność mleczna z kontroli użytkowości utrzymywała stałą tendencję wzrostową i wynosiła: 11 371 kg mleka w 2017 r., 12 122 kg mleka w 2018 r., 12 156 kg mleka w 2019 r., 12 947 kg mleka w 2020 r., 12 870 kg mleka w 2021 r. Zawartość białka i tłuszczu w mleku krów rasy phf kształtowała się następująco: w 2017 r. odpowiednio: 3,42% i 3,87%, w 2018 r. 3,39% i 3,65%, w 2019 r. 3,47% i 4,08%, w 2020 r. 3,39% i 3,88%, w 2021 r. 3,33% i 3,63%.

Wiek pierwszego wycielenia i okres międzywycieleniowy kształtowały się odpowiednio: w 2017 r. 769 i 408 dni, w 2018 r. 745 i 399 dni, w 2019 r. 747 i 408 dni, w 2020 r. 738 i 399 dni, w 2021 r. 710 i 385 dni.

W biznesplanach zaplanowano poddawanie jałowic genomowej ocenie wartości hodowlanej: w 2017 r. planowano poddać takiej ocenie 150 jałowic – wykonano 259 ocen, w 2018 r. planowano 200 – wykonano 118, w 2019 r. planowano 290 – wykonano 293, w 2020 r. planowano 200 – wykonano 220, w 2021 r. planowano 300 – wykonano 465. Wyhodowane w Spółce najlepsze jałówki i krowy, po wycenie genomowej uzyskały w kolejnych latach następujące wartości indeksu selekcyjnego PF (Produkcja i Funkcjonalność): w 2017 r. jałówka z PF 141 (wówczas czwarty wynik w Polsce), w 2018 r. krowa z gPF 143 (wówczas najwyższa wartość w Polsce), w 2019 r. krowa z gPF 149, w 2020 r. krowa i dwie jałówki z gPF 141, w 2021 r. krowa z gPF 142 oraz jałówka z gPF 149.

W 2018 r. do sztucznej inseminacji według indeksu PF dopuszczony został jeden buhaj, oraz według indeksu gPF 12 buhajów; w 2019 r. według indeksu gPF cztery buhaje.

Spółka sprzedała w 2017 r. oraz w 2018 r. po dwa buhajki hodowlane do spółek inseminacyjnych, natomiast sprzedaż buhajków do krycia naturalnego w poszczególnych latach okresu 2017-2021 kształtowała się odpowiednio: 12, 17, 17, 22, 16 sztuk. Wyniki sprzedaży jałówek hodowlanych i krów pierwiastek w tych latach kształtowała się odpowiednio: 79 jałówek – nie sprzedano pierwiastki, 110 i 23, 64 i 24, 41 i 67, 84 i 128.

(akta kontroli str. 4, 1115)

Główny Hodowca Spółki wyjaśnił, że liczba krów na koniec 2021 r., w porównaniu do 2017 r., zmniejszyła się ze względu na polepszenie dobrostanu zwierząt. Zmniejszenie stanu krów spowodowało wzrost produkcji mleka od jednej krowy. Zwiększona ilość zwierząt na koniec roku 2021 wynika ze skrócenia okresu międzywycieleniowego, co świadczy o dobrej organizacji rozrodu i większej ilości urodzonych cieląt. Celem polityki hodowlanej jest uzyskanie jak najlepszych zwierząt hodowlanych zapewniających opłacalność produkcji.

(akta kontroli str. 375-376)

1.7. W zakresie hodowli trzody chlewnej, na koniec poszczególnych lat kontrolowanego okresu Spółka posiadała: w 2017 r. 328 loch (plan 350), w tym 328 hodowlanych (108 rasy wbp, 202 pzb, 18 dur), w 2018 r. 246 loch (plan 300), w tym 235 hodowlanych (73 rasy wbp, 144 pzb, 18 dur), w 2019 r. 266 loch, w tym 249 hodowlanych (65 rasy wbp, 171 pzb, 13 dur), w 2020 r. 296 loch (plan 290), w tym 279 hodowlanych (56 rasy wbp, 207 pzb, 16 dur), w 2021 r. 293 lochy (plan 300), w tym 251 hodowlanych (58 rasy wbp, 175 pzb, 18 dur).

W kolejnych latach okresu 2017-2021 sprzedano odpowiednio: 1243 knury i loszki (dawało to 4,04 sztuki/lochę), 697 knurów i loszek (2,33 sztuki/lochę), 1043 knury i loszki (4,29 sztuki/lochę), 737 knurów i loszek (2,79 sztuki/lochę), 302 knury i loszki (1,02 sztuki/lochę).

Ogólna ilość sprzedanych świń w 2017 r. wyniosła 5 834 sztuki, w 2018 r. 6 164 (wzrost w relacji do poprzedniego roku o 5,65%), w 2019 r. 5156 sztuk (spadek o 19,55%), w 2020 r. 6 498 (wzrost o 5,72%), w 2021 r. 7 500 (wzrost o 15,42%).

(akta kontroli str. 5, 1121)

Główny Hodowca podał, że obniżenie w 2018 roku stanu ilościowego i sprzedaży materiału zarodkowego trzody chlewnej w relacji do 2017 r. i planu na 2018 r. spowodowane było wystąpieniem w maju 2017 r. wirusa PRRS (zespół oddechowo-rozrodczy), co skutkowało podjęciem działań depopulacyjnych w celu remontu i immunizacji (zaszczepienia) stada podstawowego. Cel został osiągnięty w ciągu pół roku - od 2018 r. osiągnano wynik negatywny w kierunku PRRS i taki status zdrowotny był utrzymywany do końca okresu objętego kontrolą.

(akta kontroli str. 110-111)

1.8. W zakresie hodowli owiec, na koniec poszczególnych lat kontrolowanego okresu Spółka posiadała ogółem: w 2017 r. 813 sztuk (plan 806), w 2018 r. 518 sztuk (plan 754), w 2019 r. 516 sztuk (plan 460), w 2020 r. 447 sztuk (plan 460), w 2021 r. 432 sztuki (plan 463). W latach 2017-2021 sprzedano: w 2017 r. 8 tryków hodowlanych i 193 jagnięta rzeźne (łącznie 5193 kg), w 2018 r. jednego tryka hodowlanego i 307 jagnięt rzeźnych (łącznie 9354 kg), w 2019 r. 5 tryków hodowlanych i 216 jagnięt rzeźnych (łącznie 8437 kg), w 2020 r. dwa tryki hodowlane i 129 jagnięt rzeźnych (łącznie 4285 kg), w 2021 r. 14 tryków hodowlanych i 146 jagnięt rzeźnych (łącznie 4329 kg).

Jak wskazano w biznesplanach, zmniejszanie się stanu pogłowia owiec od 2018 r. związane było z redukcją stada merynosa polskiego z uwagi na nadmierne zagęszczenie owiec w budynkach, co wiązało się z pogarszaniem wskaźników produkcyjnych i dobrostanu zwierząt.

(akta kontroli str. 6, 1124.)

1.9. W regulaminie organizacyjnym Spółki wyodrębniono stanowisko Głównego Hodowcy wskazując przypisany do niego zakres zadań w tym, że: „jest odpowiedzialny i prowadzi całokształt prac hodowlanych w zakresie hodowli bydła, trzody chlewnej i owiec oraz odpowiada za jej stan”.

Zatrudniony w Spółce od 2006 r. Główny Hodowca posiadał wykształcenie wyższe w kierunku zootechnika, w zakresie hodowli zwierząt. Ponadto w 2007 r. ukończył studia podyplomowe w zakresie nowoczesnej technologii produkcji mleka, a w 2014 r. studia podyplomowe w zakresie zarządzania przedsiębiorstwami rolniczymi.

(akta kontroli str. A6-A9, A362-A363.)

1.10. Spółka dysponowała, (wg stanu na 31 grudnia 2021 r.) 3 806,4 ha gruntów (31 grudnia 2017 r. było to 3 813,3 ha) z czego 3 362,7 ha stanowiły grunty orne.

W zakresie roślinnej produkcji towarowej Spółka w badanym okresie, co do zasady przeznaczała do zasiewu zaplanowany w biznesplanach areał gruntów. Uzyskiwane

plony głównych roślin uprawnych, w relacji do ilości zaplanowanych w kolejnych latach kształtowały się następująco:

- 1) pszenica ozima: w 2017 r. 7,1 t/ha (plan 6,5), w 2018 r. 5,1 t/ha (plan 6,5), w 2019 r., w 2017 r. 7,1 t/ha (plan 6,5), w 2020 r. 7,2 t/ha (plan 7,2), w 2021 r. 7,0 t/ha (plan 7,3);
- 2) pszenżyto ozime: w 2017 r. 6,2 t/ha (plan 6,0), w 2018 r. 3,6 t/ha (plan 6,0), w 2019 r. 6,5 t/ha (plan 6,6), w 2020 r. 5,9 t/ha (plan 5,9), w 2021 r. 5,7 t/ha (plan 5,8);
- 3) kukurydza ziarnowa: w 2017 r. 10,8 t/ha (plan 9,6), w 2018 r. 7,9 t/ha (plan 9,7), w 2019 r. 5,3 t/ha (plan 5,4), w 2020 r. 9,6 t/ha (plan 9,0), w 2021 r. 12,2 t/ha (plan 9,0);
- 4) rzepak w 2017 r. 3,4 t/ha (plan 4,0), w 2018 r. 3,6 t/ha (plan 3,5), w 2019 r. 3,5 t/ha (plan 3,6), w 2020 r. 4,2 t/ha (plan 4,2), w 2021 r. 3,7 t/ha (plan 3,8);
- 5) buraki cukrowe w 2017 r. 84,1 t/ha (plan 70,0), w 2018 r. 68,6 t/ha (plan 78,0), w 2019 r. 65,6 t/ha (plan 55,0), w 2020 r. 72,3 t/ha (plan 70,0), w 2021 r. 75,5 t/ha (plan 70,0);
- 6) kukurydza silosowa w 2017 r. 47,9 t/ha (plan 53,0), w 2018 r. 41,0 t/ha (plan 55,0), w 2019 r. 34,8 t/ha (plan 35,0), w 2020 r. 41,4 t/ha (plan 35,0), w 2021 r. 33,9 t/ha (plan 35,0).

W sprawozdaniach z działalności Spółki wskazano, że niższe od planowanych plony spowodowane były głównie warunkami pogodowymi (niskimi temperaturami w okresie wzrostu i kwitnienia roślin, brakiem opadów bądź niekorzystnym ich rozkładem, suszą bądź występowaniem nawalnych deszczy – w konsekwencji występowaniem niskiego stanu wód gruntowych). W celu przeciwdziałania negatywnym skutkom tych zjawisk zastosowano wczesne wchodzenie z zespołem określonych upraw oraz odpowiednie zabiegi agrotechniczne.

(akta kontroli str. 1109-1112, 1198-1201, 1284-1287, 1340-1342, 1410-1411)

1.11. Spółka nie opracowała wewnętrznych, pisemnych zasad sprzedaży zwierząt. Jak wyjaśnił Prezes Zarządu, typowanie do sprzedaży zwierząt hodowlanych odbywało się na podstawie określonych cech produkcyjnych i pokrojowych oraz wartości hodowlanych. Na sprzedaż do dalszej hodowli wybierane były zwierzęta osiągające wartości hodowlane i produkcyjne poniżej średniej stada. Zwierzęta rzeźne sprzedawane były po selekcji obejmującej następujące wskaźniki: niska produkcja, niskie zdolności reprodukcyjne.

Minimalna wartość przeznaczonych do sprzedaży sztuk ustalana była według bieżącej ceny rynkowej w oparciu o dane dostępne na portalu ceny rolnicze, w tygodniowym raporcie rynkowym KZP Polpig oraz według wartości hodowlanej i produkcyjnej.

(akta kontroli str. 110-113, 376-378)

Główny Hodowca wyjaśnił, że w Spółce prowadzi się ocenę wartości użytkowej krów oraz ocenę genomową jałówek i krów i na podstawie tych wartości selekcjonuje się sztuki na sprzedaż. Ilość sprzedana materiału zarodowego bydła z roku na rok wzrastała z poziomu 97 szt. w roku 2017 do 228 szt. w roku 2021. Wybór krów pierwiastek odbywał się na podstawie wydajności dziennej mleka poniżej 40 l. na dzień. Drugim kryterium była wartość indeksu hodowlanego PF z wartością poniżej 117. Za rok 2021 średnia wartość indeksu wynosiła PF 117,5. Jałówki cielne selekcjonowane były na podstawie wartości genomowej i rodowodowej oraz na podstawie wyników hodowlanych rodziców.

Materiał zarodowy trzody chlewnej i owiec - najlepsze osobniki pod względem wartości hodowlanej i pokrojowej zasilają stado podstawowe. Kolejne zwierzęta przygotowywane były na sprzedaż dla polskiej hodowli terenowej. Sprzedaż ta uwarunkowana była zapotrzebowaniem rynku i ekonomią produkcji. Wystąpienie ASF na terenie kraju spowodowało dekonjunkturę na trzodę chlewną, a wprowadzenie strefy czerwonej na terenie pow. leszczyńskiego w sierpniu 2021 r.

skutkowało eliminacją obrotu materiału zarodowego poza strefę.

(akta kontroli str. 110-111)

Badaniu poddano 10 transakcji sprzedaży zwierząt hodowlanych prywatnym rolnikom i firmom (najniższa transakcja o wartości 7 560 zł dotyczyła sprzedaży jednej sztuki buhajka hodowlanego, najwyższa o wartości 261 343,37 zł dotyczyła sprzedaży 61 sztuk młodego bydła opasowego powyżej jednego roku).

Badanie potwierdziło, że zwierzęta wytypowane zostały do sprzedaży zgodnie z praktyką obowiązującą w Spółce, a ich wartość wyjściowa do negocjacji z kontrahentami określona została powyżej cen rynkowych. Ostateczna cena za jaką dokonywano sprzedaży zwierząt znacznie przekraczała ich wartość księgową.

(akta kontroli str.365-374, 376-378)

1.12. W badanym okresie Spółka składała KOWR corocznie sprawozdania finansowe i sprawozdania z działalności hodowlanej oraz wieloletnie plany inwestycyjne (dalej: WPI), sporządzone zgodnie z otrzymanymi wcześniej wytycznymi. Sprawozdania i WPI zawierały wszystkie wymagane dane i przekazywane były w terminach wskazanych w wytycznych KOWR oraz zostały zatwierdzone uchwałami zgromadzenia wspólników Spółki.

(akta kontroli str.89-109, 226-235)

1.13. W badanym okresie Spółka prowadziła działania promocyjne głównie w formie udziału w regionalnych oraz ogólnopolskich wydarzeniach rolniczych, takich jak targi i wystawy hodowlane. Spółka w roku 2019 nie brała udziału w wystawach zwierząt hodowlanych ze względu na wystąpienie wirusa IBR/IPV w stadzie bydła, natomiast w latach 2020-21 wystawy nie były organizowane z uwagi na wystąpienie epidemii COVID-19. Imprezy w pozostałych latach badanego okresu, w których Spółka brała udział, to m.in.:

w 2017 r.:

- 1) XXVIII Krajowa Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Poznaniu (Superczempion i Czempion – jałówka 17-18 miesięcy; Czempion – jałówka 14-15 miesięcy; Wiceczempion – krowa w III laktacji); XXIII Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych (Superczempion i Czempion – jałówka w VI kategorii wiekowej; Czempion – jałówka w V kategorii wiekowej; Wiceczempion – krowy w II i III laktacji); Wiceczempion – maciorka Merynosa Polskiego,
- 2) XXIV Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Szepietowie (Superczempion i Czempion – jałówka 19-21 miesięcy; Superczempion i Czempion – krowa w III laktacji; Czempion - jałówki 16-18 miesięcy oraz 22-24 miesiące; Wiceczempion – jałówka 13-15 miesięcy oraz krowy w I, II laktacji),
- 3) XXI Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Sielinku (Czempion – maciorka Merynosa Polskiego w starym typie i maciorka Merynosa Polskiego).

w 2018 r.:

- 1) XXV Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Sielinku (Czempion – jałówka w II kategorii wiekowej; krowy w I, II i III laktacji; Wiceczempion – jałówka w IV kategorii wiekowej, Czempion – maciorka Merynosa Polskiego w starym typie),
- 2) X Ogólnopolska Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Szepietowie (Czempion – jałówka 12-13 miesięcy oraz krowa w I laktacji, Wiceczempion – jałówka 14-15 miesięcy, krowy w II i III laktacji).

Spółka w badanym okresie poniosła wydatki na cele reprezentacyjne (głównie udział w wystawach oraz materiały promocyjne): w 2017 r. w wysokości 99,5 tys. zł, w 2018 r. 152 tys. zł, w 2019 r. 42,9 tys. zł, z tego m.in.: 46,9 tys. zł, w 2020 r. 27,2 tys. zł, w 2021 r. 34,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 114-119)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka realizowała zadania w zakresie hodowli, w sposób zgodny z założeniami zawartymi w programach hodowlanych opracowanych przez KOWR oraz związku hodowców trzody chlewnej i owiec.

Planowane rezultaty hodowlane zostały przez Spółkę osiągnięte i często przewyższały oczekiwane rezultaty. Także plony uzyskiwane w uprawach miały zbliżone wartości do zaplanowanych lub często je przewyższały. Występująca w niektórych okresach niepełna realizacja celów hodowlanych i produkcyjnych wynikała przede wszystkim z czynników zewnętrznych (choroby stada, niesprzyjające warunki pogodowe). Spółka dokonywała sprzedaży zwierząt hodowlanych według stałej, ustalonej praktyki, w oparciu o ceny rynkowe i negocjacje z kontrahentami. Sporządzane przez Spółkę dokumenty planistyczne oraz sprawozdania zawierały wszystkie wymagane wytycznymi KOWR informacje, były składane terminowo i uzyskały akceptację Wspólnika. Promocja hodowli zwierząt w Spółce polegała głównie na udziale w ogólnopolskich i regionalnych wystawach hodowlanych, na których wyhodowane w Spółce zwierzęta zdobywały liczne trofea.

OBSZAR

Gospodarka finansowa i majątkowa Spółki.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W kolejnych latach badanego okresu przychody i koszty oraz zysk brutto i netto Spółki kształtowały się następująco:

- a) w 2017 r. przychody 43 285,3 tys. zł, koszty 38 051,6 tys. zł, zysk brutto 5 233,7 tys. zł netto 5 233,7 tys. zł;
- b) w 2018 r. przychody 41 164 tys. zł, koszty 39 683,6 tys. zł, zysk brutto 1 480,4 tys. zł; netto 1 480,4 tys. zł;
- c) w 2019 r. przychody 43 380,7 tys. zł, koszty 41 952,8 tys. zł, zysk brutto 1 427,9 tys. zł; zysk netto 1 338,5 tys. zł;
- d) w 2020 r. przychody 46 955,1 tys. zł, koszty 43 219,5 tys. zł, zysk brutto 3 735,6 tys. zł; zysk netto 3 669,2 tys. zł;
- e) w 2021 r. przychody 56 843,4 tys. zł, koszty 48 824,8 tys. zł, zysk brutto 8 018,6 tys. zł; zysk netto 7 962,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 7,9, 1136, 1162)

W zakresie przychodów ze sprzedaży zwierząt i produktów zwierzęcych oraz produktów roślinnych, stanowiących główny przedmiot działalności Spółki, relacja przychodów uzyskanych w kolejnych latach do przychodów planowanych kształtowała się następująco:

- a) w 2017 r.: zwierzęta i produkty zwierzęce 29 672 tys. zł (plan 23 280,2 tys. zł – wykonany w 127,5%), produkty roślinne 10 158,8 tys. zł (plan 8 874,6 tys. zł – wykonany w 114,4%),
- b) w 2018 r.: zwierzęta i produkty zwierzęce 29 778 tys. zł (plan 27 285,7 tys. zł – wykonany w 109,1%), produkty roślinne 6 945,9 tys. zł (plan 8 892,7 tys. zł – wykonany w 78,1%),
- c) w 2019 r.: zwierzęta i produkty zwierzęce 29 397,7 tys. zł (plan 30 129,3 tys. zł – wykonany w 97,6%), produkty roślinne 10 292,1 tys. zł (plan 9 909,9 tys. zł – wykonany w 103,9%);
- d) w 2020 r.: zwierzęta i produkty zwierzęce 31 582,6 tys. zł (plan 29 863,9 tys. zł – wykonany w 105,8%), produkty roślinne 9 438,3 tys. zł (plan 9 712,5 tys. zł – wykonany w 97,2%);
- e) w 2021 r.: zwierzęta i produkty zwierzęce 34 764,6 tys. zł (plan 30 603,9 tys. zł – wykonany w 113,6%), produkty roślinne 15 309,7 tys. zł (plan 11 550,0 tys. zł – wykonany w 132,6%).

Jak wskazano w sprawozdaniu z działalności Spółki, niewykonanie planu w zakresie przychodów ze sprzedaży produktów roślinnych w 2018 r. spowodowane było znacznym spadkiem plonów wskutek wystąpienia niekorzystnych warunków pogodowych (susza, stosunkowo wysokie temperatury). Największe straty wystąpiły w lucernie oraz Trwałych Użytkach Zielonych (do 50%), a znacznie niższe od planowanych były także plony pszenicy i pszenżyta ozimego.

(akta kontroli str. 8,1077, 1166, 1251, 1360,1429)

Wypracowane przez Spółkę zyski netto były uchwałami Zgromadzenia Wspólników Spółki przeznaczane w całości na potrzeby Spółki:

- 1) zysk netto za rok obrotowy 2017 w kwocie 5 233,7 tys. zł – na kapitał zapasowy kwota 5 102,7 tys. zł, z czego: kwota 4 192,7 tys. zł z przeznaczeniem na realizację inwestycji w 2018 r., kwota 910 tys. zł – na realizację programu hodowlanego w spółce, a ponadto kwota 131 tys. zł na zasilenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Spółce;
- 2) zysk netto za rok obrotowy 2018 w kwocie 1 480,4 tys. zł – na kapitał zapasowy kwota 1 350,4 tys. zł, z czego: kwota 500,4 tys. zł z przeznaczeniem na realizację inwestycji w 2019 r., kwota 850 tys. zł – na realizację programu hodowlanego w spółce, a ponadto kwota 130 tys. zł na zasilenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Spółce;
- 3) zysk netto za rok obrotowy 2019 w kwocie 1 338,5 tys. zł – na kapitał zapasowy kwota 1 207,5 tys. zł, z czego: kwota 607,5 tys. zł z przeznaczeniem na realizację inwestycji w 2020 r., kwota 600 tys. zł – na realizację programu hodowlanego w spółce, a ponadto kwota 131 tys. zł na zasilenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Spółce;
- 4) zysk netto za rok obrotowy 2020 w kwocie 3 669,2 tys. zł – na kapitał zapasowy kwota 3 541,2 tys. zł, z czego: kwota 2 941,2 tys. zł z przeznaczeniem na realizację inwestycji w 2021 r., kwota 600 tys. zł – na realizację programu hodowlanego w spółce, a ponadto kwota 128 tys. zł na zasilenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Spółce;
- 5) zysk netto za rok obrotowy 2021 w kwocie 7 962 tys. zł – na kapitał zapasowy kwota 7 839 tys. zł, z czego: kwota 7 239 tys. zł z przeznaczeniem na realizację inwestycji w 2022 r., kwota 600 tys. zł – na realizację programu hodowlanego w spółce, a ponadto kwota 123 tys. zł na zasilenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Spółce.

(akta kontroli str. 347-364)

W objętym badaniem okresie Spółka uzyskiwała dopłaty bezpośrednie oraz inne z Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa. W największych kwotach z następujących tytułów:

- 1) Jednolita Płatność Obszarowa (do równowartości 150 tys. EUR): w 2017 r. 621,9 tys. zł, w 2018 r. 618,3 tys. zł, w 2019 r. 632,5 tys. zł, w 2020 r. 631,6 tys. zł, w 2021 r. 663,9 tys. zł,
- 2) płatność na zazielenienie: w 2017 r. 1 098,7 tys. zł, w 2018 r. 1 093,3 tys. zł, w 2019 r. 1 121,7 tys. zł, w 2020 r. 1 129,4 tys. zł, w 2021 r. 1 155,8 tys. zł,
- 3) wsparcie związane z produkcją owiec samic od 12-miesiąca: w 2017 r. 36,4 tys. zł, w 2018 r. 31,8 tys. zł, w 2019 r. 30,4 tys. zł, w 2020 r. 25,7 tys. zł, w 2021 r. 23,4 tys. zł,
- 4) wsparcie związane z produkcją buraków cukrowych: w 2017 r. 461,7 tys. zł, w 2018 r. 442,7 tys. zł, w 2019 r. 584,8 tys. zł, w 2020 r. 562,9 tys. zł, w 2021 r. 588,9 tys. zł.

W kolejnych latach okresu 2017-2021 całość otrzymanych dopłat wyniosła: w 2017 r. 2 375,7 tys. zł, w 2018 r. 2 357,8 tys. zł, w 2019 r. 2 357,8 tys. zł, w 2020 r. 3 379 tys.

zł, w 2021 r. 3 074,3 tys. zł. Łącznie w badanym okresie uzyskane przez Spółkę dopłaty wyniosły 13 544,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 49-67)

Wyniki finansowe uzyskiwane przez Spółkę w badanym okresie nie uzasadniały podejmowania przez Zarząd Spółki i Zgromadzenie Wspólników działań zmierzających do opracowania programu naprawczego lub restrukturyzacyjnego.

Sporządzane przez Spółkę sprawozdania finansowe za lata 2017-2021 corocznie były badane przez biegłego rewidenta. Sprawozdania z badań zawierały pozytywne opinie, w których wskazywano, że przedstawiały one rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Spółki oraz jej wyniku finansowego za dany rok oraz zostały sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, zgodnie z przepisami rozdziału 2 ustawy o rachunkowości⁶.

(akta kontroli str. 236-258)

2.2. W badanym okresie, w Spółce obowiązywał Regulamin w sprawie zasad dokonywania zakupów inwestycyjnych, początkowo opracowany w 2009 r., a następnie opracowane w 2020 oraz 2021 r. Określone w tych regulaminach zasady nie podlegały istotnym zmianom. Potrzebę zakupu zgłaszać mógł Prezes lub v-ce Prezes, główny hodowca lub kierownik gospodarstwa na sformalizowanym dokumencie „zapotrzebowanie”, wymagającym aprobaty Prezesa Spółki. Następnie określano parametry przedmiotu zapotrzebowania, które także wymagały zatwierdzenia przez Prezesa. Powołana przez Prezesa komisja przetargowa przygotowywała i przeprowadzała postępowanie w trybie wymagającym akceptacji Prezesa Zarządu. Wybór najlepszej oferty komisja przetargowa przedstawiała do akceptacji Prezesa.

(akta kontroli str.573-592)

W badanym okresie największe wydatki inwestycyjne dotyczyły:

- 1) przeprowadzenia w 2017 r. robót budowlanych w zakresie „budowy, rozbudowy i przebudowy budynków inwentarskich w m. Knyszyn-Zamek” (faktura częściowa za wykonane prace, na kwotę 1 123 059,30 zł),
- 2) zakupu w 2018 r. nowego ciągnika rolniczego gąsienicowego (faktura na kwotę 1 280 000 zł),
- 3) zakupu w 2019 r. nowego ciągnika rolniczego (faktura na kwotę 750 000 zł),
- 4) zakupu w 2020 r. nowej ładowarki teleskopowej (faktura na kwotę 473 550 zł),
- 5) przeprowadzenia w 2021 r. robót budowlanych w zakresie „remontu budynku inwentarskiego - obory w m. Górzno” (faktura częściowa z wykonane prace, na kwotę 811 810,78 zł).

Inwestycja opisana w punkcie 5. Stanowiła wykonanie nakazu Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dotyczącego wykonania określonych przez Konserwatora robót przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków, z zachowaniem wskazanych technik i materiałów.

Wszystkie wymienione zakupy dokonane zostały z zachowaniem zasad określonych w wyżej opisanym Regulaminie. Na dokonanie tych zakupów Spółka uzyskiwała zgodę Wspólnika wyrażoną w formie uchwały. Zakupu towarów i usług dokonywano w formie przetargów, odpowiednio udokumentowanych przez Komisję przetargową. Wybierano oferty najkorzystniejsze cenowo, a w umowach zawieranych z dostawcami i wykonawcami odpowiednio zabezpieczano interes Spółki poprzez ustanawianie zabezpieczenia należytego wykonania umowy, kar umownych, okresów gwarancji i rękojmi. Należności wskazane w wymienionych wyżej fakturach zostały uiszczone terminowo.

(akta kontroli str. 397-572)

⁶ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm.).

2.3. Obowiązujące w badanym okresie zasady kształtowania wynagrodzeń dla Członków Zarządu Spółki określone zostały w uchwałach Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki: nr 13/2016 z 21 grudnia 2016 r. w sprawie zasad kształtowania wynagrodzenia dla członków Zarządu Spółki, zmienionej uchwałą nr 8/2020 z 17 sierpnia 2020 r. Podstawą ustalenia tych zasad były przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami⁷ oraz treść Aktu Założycielskiego Spółki.

Zgodnie z tymi uchwałami wynagrodzenia składało się z:

- a) Części stałej wynagrodzenia, odpowiedniej do skali działalności Spółki, jej aktywów, osiąganych przychodów i wielkości zatrudnienia w wysokości od trzy- do pięć- krotności podstawy wymiaru (przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego). Wysokość części stałej uzależniana była od spełnienia określonych warunków w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych⁸;
- b) Części zmiennej (wynagrodzenie uzupełniające) ustalonej za rok obrotowy Spółki, uzależnionej od realizacji celów zarządczych. Wynagrodzenie uzupełniające ograniczone było do 50% wynagrodzenia podstawowego w roku poprzednim.

Szczegółowe warunki wynagrodzenia (część stała i część zmienna) dla Prezesa Zarządu oraz Członka Zarządu Spółki ustalone zostały uchwałami Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników. W badanym okresie Zarząd Spółki składał się z dwóch osób (w 2021 r. nastąpiła zmiana Prezesa Zarządu), dla których wynagrodzenie ustalano w górnej granicy wielokrotności podstawy wymiaru.

Łącznie w badanym okresie wypłacone Zarządowi Spółki wynagrodzenie (część stała i część zmienna) wyniosło 1 320 443,36 a jego sposób naliczenia odpowiadał zasadom określonym w ww. uchwałach Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników.

(akta kontroli str. 12-48)

2.4. Areal gruntów posiadanych przez Spółkę na dzień 31.12.2021 r. wynosił 3 806,3879 ha, z czego 493,0397 ha stanowiły grunty własne wniesione aportem, natomiast 3 313,3482 ha stanowiły grunty dzierżawione od KOWR na podstawie dwóch umów zawartych w 1994 r. Na podstawie jednej z tych umów, której stroną była Spółka (ostatnio aneksowanej w dniu 6 października 2017 r.), czynsz dzierżawny wynosił 2 717,2 dt pszenicy za grunty oraz 7 dt pszenicy za budowle oraz urządzenia trwale z tymi gruntami związane. Na podstawie drugiej umowy, w której prawa i obowiązki Spółka weszła po przejęciu 1 sierpnia 2016 r. Hodowli Zarodowej Zwierząt Knyszyn Sp. z o.o. (ostatnio aneksowanej w dniu 30 sierpnia 2016 r.), czynsz dzierżawny wynosił 208,12 dt pszenicy za grunty oraz 15,94 dt pszenicy za budowle oraz urządzenia trwale z tymi gruntami związane.

W badanym okresie 5 lat Spółka otrzymała 20 faktur od KOWR dotyczących należności z tytułu czynszu dzierżawnego. Wszystkie faktury zostały zapłacone w całości i w terminie w nich określonym.

Łączna wartość czynszu dzierżawnego zapłaconego przez Spółkę KOWR w badanym okresie wynosiła 1 133,6 tys. zł (w kolejnych latach okresu 2017-21 odpowiednio: 196,1 tys. zł; 211,9 tys. zł; 218,4 tys. zł; 221,9 tys. zł; 285,2 tys. zł).

W biznesplanach sporządzanych przez Spółkę w okresie objętym badaniem nie planowano sprzedaży zbędnych nieruchomości lub wyłączenia gruntów z dzierżawy.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1907 ze zm., dalej: „ustawa o zasadach kształtowania wynagrodzeń”.

⁸ Zatrudnianie co najmniej 51 pracowników, roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych stanowiący wyższy niż równowartość 10 milionów euro w złotych, sumy aktywów jej bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat wyższe niż równowartość 10 milionów euro w złotych.

(akta kontroli str. 10, 259-299, 300, 306-308, 314)

2.5. W badanym okresie Spółka, w dniu 14 lipca 2017 r., sprzedała jedną nieruchomość - niezabudowaną działkę gruntu o powierzchni 3 667 m², w drodze przetargu nieograniczonego. Spółka w trybie zapytania o cenę wyłoniła wykonawcę operatu szacunkowego (wpłynęło 6 ofert, wybrano najkorzystniejszą cenowo). Sporządzony przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego operat określał cenę oszacowania na kwotę 54 000 zł. Spółka uzyskała zgodę Wspólnika na sprzedaż tej nieruchomości w trybie przetargu ustnego za cenę nie niższą niż cena wskazana w tym operacie szacunkowym.

Dla przeprowadzenia przetargu opracowany został jego regulamin, zatwierdzony przez Zarząd Spółki, oraz powołana została przez Prezesa Zarządu komisja przetargowa. Ogłoszenie o przetargu zostało zamieszczone na stronie internetowej Spółki oraz w prasie lokalnej. Cena wywoławcza została ustalona na 70 000 zł (wadium 7 000 zł). Do przetargu, po wpłaceniu wadium, przystąpił jeden uczestnik, który nabył nieruchomość za cenę wywoławczą i zapłacił pozostałą część ceny. Postępowanie przetargowe zostało właściwie udokumentowane.

(akta kontroli str. 169-192)

2.6. W badanym okresie Spółka dysponowała 22 lokalami mieszkalnymi, z których 17 wykorzystywanych było przez pracowników Spółki na podstawie zawieranych umów najmu, natomiast 5 lokali było nieużywanych - przeznaczonych do remontu. Umowy najmu zawierane były z pracownikami na czas trwania stosunku pracy i zawierały załącznik w postaci protokołu przekazania, opisujący wyposażenie mieszkania. Czynsz najmu ustalany był w umowach kwotowo, z zastrzeżeniem możliwości jego corocznej waloryzacji o aktualną stopę inflacji ogłaszaną przez GUS. Kwota czynszu obliczana była według stawki czynszu za jeden metr kwadratowy i corocznie waloryzowana. Bazowa stawka czynszu za jeden metr kwadratowy kształtowała się na poziomie stawek czynszu za lokale mieszkalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Krzemieniewo, ustalanych przez Wójta Gminy.

W latach 2017-2021 wpływy z tytułu czynszu najmu wyniosły 168,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 193-203)

W 2021 r., według wykazu budynków i budowli, w posiadaniu Spółki były 322 takie obiekty. Dla każdego z nich prowadzona była właściwie oznakowana i opisana książka obiektu budowlanego spełniająca wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego⁹. Badaniem objęto 30 takich książek (9,3%), stwierdzając, że załączone do nich protokoły z kontroli obiektu nie zawierały opisu wszystkich, podlegających kontroli elementów określonych dla kontroli przeprowadzanych raz na pięć lat, tj. nie odnosiły się do sprawdzenia estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. Pomimo zawierania opisu pozostałych, podlegających sprawdzeniu w kontroli przeprowadzanej raz na pięć lat, elementów budynków i ich wyposażenia, protokoły te nie były oznaczone jako dotyczące kontroli pięcioletniej. Dalszy opis w sekcji: stwierdzone nieprawidłowości.

Przeglądy wykonywane były przez osobę posiadającą m.in. uprawnienia do kierowania, nadzorowania i kontrolowania budowy i robót oraz oceniania i badania stanu technicznego w zakresie wszelkich budynków i innych budowli o powszechnie znanych rozwiązaniach konstrukcyjnych, a także uprawnienia do sporządzania w budownictwie projektów w zakresie budynków inwentarskich i gospodarczych.

(akta kontroli str. 120-135, 139-165)

⁹ Dz.U. z 2003 r., nr 120, poz. 1124.

W 10 na 30 zbadanych książek obiektów budowlanych, w załączonych do nich protokołach z przeglądów okresowych, w całym okresie objętym badaniem (2017-2021) zamieszczono zalecenia dotyczące koniecznych remontów i napraw, a nawet rozbiórki, wynikających ze złego stanu technicznego budynków.

Dotyczyło to obiektów: Żrebięciarnia+magazyn (oznaczenie w wykazie budynków i budowli Spółki: A/105-182), Gorzelnia (B-1-101), Kuźnia (B-22-180), Magazyn (B-46-132), Obora (B-38-182), Magazyn pasz (D/1/136), Jałownik (32/5/182), Budynek mieszkalny (B-6-163), Gorzelnia (B-1-101), Łącznik szklarniowy (C/5/185).

W protokołach nie odnotowano zrealizowania zaleceń. Dalszy opis w sekcji: stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 136-138)

W czasie przeprowadzonych oględzin czterech należących do Spółki obiektów, tj.:

- 1) magazynu pasz w miejscowości Drobnin - obiekt nieużytkowany, oznaczony w ewidencji numerem D-1-136,
- 2) obory w miejscowości Drobnin - obiekt nieużytkowany, oznaczony w ewidencji numerem B-38-182, objęty ochroną konserwatorską,
- 3) obory ze zlewnią mleka w miejscowości Drobnin - obiekt użytkowany, oznaczony w ewidencji numerem D-31-182,
- 4) budynku mieszkalnego (pałac objęty ochroną konserwatorską) w miejscowości Górzno - obiekt użytkowany, zamieszkały, oznaczony w ewidencji numerem B-6-163,

stwierdzono, że dwa z nich, tj. opisane wyżej w punktach 1 oraz 4 ze względu na zły stan techniczny stwarzają bezpośrednie niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego.

Magazyn pasz w miejscowości Drobnin ścianą szczytową przylegał do podwórza sąsiadującego z nim budynku mieszkalnego i znajdował się w złym stanie technicznym. Konstrukcyjne elementy dachu (legary, łąty, deskowanie) były odsłonięte i zniszczone. Od strony szczytu budynku i podwórza budynku mieszkalnego wystawały poza krawędź ściany obluzowane, zniszczone i bioskorodowane elementy desek i listew stanowiących konstrukcję dachu. Nie było żadnego zabezpieczenia przed odpadnięciem lub obsunięciem się tych elementów na podwórze sąsiadującego budynku mieszkalnego, na którym mogli przebywać ludzie.

Budynek mieszkalny (pałac) w miejscowości Górzno był zamieszkały, do jego wnętrza wchodził i przechodził wzdłuż jego ścian mieszkańcy. Na wzniesionej od jednego ze szczytów budynku wieżyczce, ponad wejściem do niej widoczne były ubytki tynku do cegieł, które były w tym miejscu zmuśzane i częściowo wykruszone. Gzyms przy zwieńczeniu wieżyczki był popękany i widoczne były obluzowane fragmenty jego elementów ozdobnych. Nie było zabezpieczenia tych elementów.

W związku ze stwierdzeniem zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego do Prezesa zostało skierowane zawiadomienie w trybie art. 51 ust 1 ustawy o NIK w celu podjęcia działań zapobiegających stanowi zagrożenia.

Po otrzymaniu zawiadomienia Prezes Zarządu poinformował, że budynki oznaczone w ewidencji numerem D-1-136 w miejscowości Drobnin i numerem B-6-163 w miejscowości Górzno zostały zabezpieczone tak, aby nie stwarzały bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia ludzkiego. Prezes Zarządu załączył dokumentację fotograficzną przedstawiającą wykonane zabezpieczenia w postaci daszku ochronnego nad wejściem do budynku pałacu w Górznie, ogrodzenia uniemożliwiającego zbliżenie się do ścian pałacu w miejscach zagrożonych odpadnięciem tynku lub gzymsu oraz ogrodzenia uniemożliwiającego zbliżenie się do ścian budynku obory w Drobninie. Na ogrodzeniach zamieszczone zostały tablice ostrzegawcze.

(akta kontroli str. 381-396)

2.7. Jak wynika z książki kontroli, w badanym okresie, w Spółce przeprowadzono łącznie 21 kontroli dotyczących prowadzonej działalności, z czego: KOWR dwie kontrole, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu 8 kontroli, Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Lesznie 4 kontrole, Powiatowy Inspektor Sanitarny w Lesznie 2 kontrole, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Poznaniu jedna kontrola, Zakład Ubezpieczeń Społecznych jedna kontrola, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dwie kontrole, Archiwum Państwowe w Lesznie jedna kontrola.

Wydane przez: KOWR, Powiatowego Inspektora Sanitarnego oraz Archiwum Państwowe zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. A1-A5)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dokumentacji pięciu spośród 30 zbadanych książek obiektów budowlanych należących do Spółki znajdowały się protokoły okresowych przeglądów niezawierające oznaczenia, że są to dokumenty dotyczące kontroli przeprowadzanej raz na pięć lat, a także niezawierające opisu wszystkich okoliczności objętych takim przeglądem, tj. odniesienia się do sprawdzenia estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia. Stanowiło to niespełnienie części wymogów określonych w art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹⁰.

Odpowiadający za sprawy związane z gospodarowaniem nieruchomościami pracownik Spółki wyjaśnił, że prawdopodobną przyczyną braku oznaczenia protokołów, jako „pięcioletnie” był błąd pisarski. Oświadczenie tożsamej treści złożyła osoba dokonująca przeglądów i sporządzająca protokoły z tych czynności.

(akta kontroli str. 166-168)

2. Protokoły kontroli 10 z 30 zbadanych dokumentacji budynków należących do Spółki zawierały zalecenia dotyczące koniecznych remontów i napraw, a nawet rozbiórki, wynikających ze złego stanu technicznego budynków, które nie zostały zrealizowane. Stanowiło to naruszenie obowiązku właściciela określonego w art. 61 pkt 1 Prawa budowlanego w zakresie utrzymywania obiektu w należytym stanie technicznym i estetycznym.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że wymienione budynki nie były remontowane ze względu na to, iż są to budynki wyłączone z użytkowania i zbędne dla działalności Spółki. Natomiast budynek mieszkalny B-6-163 w Górninie jest planowany do dalszego remontu, gdyż dotychczas wyremontowano pokrycie dachowe oraz trzy mieszkania. W bieżącym roku planowany jest remont kolejnych mieszkań, a następnie remont elewacji.

(akta kontroli str. 376-380)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka w badanym okresie uzyskiwała dobre wyniki finansowe, a wypracowany zysk przeznaczany był głównie na dalszy rozwój Spółki. Sytuacja ekonomiczno-finansowa była na bieżąco monitorowana i rzetelnie przedstawiana w przygotowywanych corocznie biznesplanach oraz sprawozdaniach z działalności Zarządu Spółki. Sporządzane przez Spółkę sprawozdania finansowe były pozytywnie oceniane przez niezależnych biegłych rewidentów. Spółka w badanym okresie dokonywała uzasadnionych i gospodarnych zakupów inwestycyjnych oraz prawidłowo gospodarowała posiadanymi nieruchomościami. Część nieużytkowanych obiektów budowlanych Spółki nie była jednak utrzymywana w należytym stanie technicznym, a dwa z nich stwarzały zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, które zostało

¹⁰ Dz.U. z 2021 r., poz. 2351, tj. ze zm., dalej: Prawo budowlane.

zminimalizowane na skutek działań podjętych przez Prezes Zarządu po odpowiednim zawiadomieniu NIK.

OBSZAR

Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w Spółce

Opis stanu
faktycznego

Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w spółce

3.1. W obiektach zarządzanych przez Spółkę prowadzono hodowlę następujących zwierząt (w nawiasach podano liczbę tych zwierząt nadzień 31 grudnia 2021 r.): bydła (krowy, jałówki, buhaje i buhajki – łącznie 4128 sztuk), trzody (tuczniki, warchlaki, maciory, loszki remontowe i hodowlane, prosięta – łącznie – 4590 sztuk), owce (432 sztuk). Głównym działaniem Spółki jest prowadzenie hodowli zarodowej oraz działalności handlowej w zakresie obrotu zwierzętami, produktami, artykułami pochodzenia zwierzęcego bydła. Zgodnie z danymi ze stanów inwentarzowych na dzień 31 grudnia 2021 r. wartość posiadanych zwierząt w obiektach zarządzanych przez Spółkę wyceniono na 6 704 830 zł, z czego bydło stanowiło 88,9%, trzoda – 10,4% i owce – 0,6%.

W zależności od okresu użytkowania, dla poszczególnych zwierząt przyjęto do stosowania recepturę dziennej dawki żywieniowej opracowaną przez Głównego Hodowcę Spółki. Bydło utrzymywane wolnostanowiskowo grupowo było karmione przynajmniej raz dziennie dawką zbilansowaną – TMR¹¹ (pasze objętościowe i treściwe zadawane z wozu paszowego) i zapewniono stały dostęp do wody. Cielęta do drugiego mieniąca życia utrzymywane były w kojcach pojedynczych zapewniających kontakt z innymi cielętami. Odpój mlekiem lub preparatem mlekozastępczym odbywał się dwa razy dziennie, ze stałym dostępem do wody. Cielęta po 10 dniu życia miały swobodny dostęp do zbilansowanej paszy treściwej, budynki zapewniały dostęp świeżego powietrza. Stado podstawowe trzody chlewnej loch karmione były minimum dwa razy dziennie. Prosięta karmiące przy lochach posiadały stały dostęp do paszy. Prosięta odsadzone i zwierzęta starsze karmione były z automatów paszowych zapewniających ciągły dostęp do paszy. Trzoda chlewna posiadała stały dostęp do wody. Automatyczny system wentylacji zapewniał stały dostęp do świeżego powietrza. Owce karmione były dawką zbilansowaną TMR raz dziennie – do woli i posiadały dostęp do wody, a budynki zapewniały dostęp świeżego powietrza.

W każdym obiekcie Spółki prowadzony był podział na grupy żywieniowe zwierząt według wieku i wydajności. Dla każdej grupy zwierząt sporządzona była odrębna receptura karmienia. Na podstawie receptury przygotowana była dzienna dawka żywieniowa dla określonej grupy zwierząt. Opisy dawek pożywienia sporządzane były w wersji elektronicznej oraz papierowej i na ich podstawie pracownicy Spółki karmili zwierzęta. Wg wyjaśnień Głównego Hodowcy receptura dla każdej grupy zwierząt jest układana na podstawie norm żywieniowych sporządzonych przez jednostki naukowe oraz korzystano z norm opracowanych w USA, Francji i Niemiec.

(akta kontroli str. A57-A71, A72 – A83, A84-87, A93-A94)

Prowadzona działalność Spółki została dobrze oceniona w rocznej informacji Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa¹² w szczególności w zakresie prowadzenia

¹¹ TMR (ang. total mixed ration – całkowicie wymieszana dawka) – najpopularniejszy system żywienia krów mlecznych posiadających wysoki potencjał produkcyjny. System ten polega na zadawaniu zwierzętom do woli mieszanin pełnoporcjowych zapewniających odpowiednią koncentrację energii, białka oraz składników mineralnych i witamin w 1 kg suchej masy (SM) mieszaniny. Do zalet TMR zaliczyć należy: zmniejszenie ryzyka występowania chorób metabolicznych, pozytywny wpływ na przemianę w żwaczku, lepsze pobranie paszy (1-2 kg suchej masy), zwiększenie wydajności mlecznej o około 5%, możliwość wykorzystania pasz odpadowych, czynniki ekonomiczne (zmniejszenie nakładów na siłę roboczą, mniejszy koszt żywienia).

¹² Informacja o stanie hodowli roślin i nasiennictwa oraz hodowli zwierząt w spółkach Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w 2020 roku - Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, Departament Nadzoru nad Spółkami.

hodowli zarodowej zwierząt, produkcji rolnej, działalności handlowej w zakresie obrotu zwierzętami, produktami i artykułami pochodzenia zwierzęcego, roślinnego oraz własnej wytwórczości i usług dla rolnictwa.

W wydawnictwie PFHBiPM¹³ „Ocena i Hodowla Bydła” wg danych za rok 2021 Spółka w rankingu hodowców w regionie „Zachód” dotyczącym wydajności mleka otrzymała m.in. pierwsze i trzecie miejsce za osiągniętą wydajność na poziomie 13 468 i 13 349 kg mleka oraz uzyskała wysokie lokaty za najwyższe wydajności życiowe krów na poziomie 133 562 i 105 120 kg.

Za poprawę dobrostanu 1 438 krów mlecznych utrzymywanych grupowo poprzez zwiększenie dla nich powierzchni użytkowej w budynkach (oborach), decyzją Kierownika Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lesznie¹⁴ w ramach działania PROW 2014-2020¹⁵, Spółce przyznano płatność dobrostanową na 2020 r. w wysokości 856 669,50 zł.

(akta kontroli str. A90-A92, A301-303, 305-359)

3.2. W okresie objętym kontrolą zagadnienia dotyczące dobrostanu i utrzymania zwierząt z wymaganiami określonych w przepisach były objęte kontrolą Powiatowej Inspekcji Weterynaryjnej¹⁶ w zakresie zapewnienia przez Spółkę właściwych warunków weterynaryjnych, dokumentacji leczenia, dobrostanu oraz minimalnych warunków utrzymywania zwierząt gospodarskich zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. W latach objętych kontrolą PIW zrealizował kontrole stad zwierząt należących do Spółki: w 2018 r. – 16 kontroli i odpowiednio w 2019 r. – 2, w 2020 r.- 14 i w 2021 r. 6. W wyniku jednej kontroli przeprowadzonej w dniu 14 września 2021 r. stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku siatek okiennych w budynkach trzody chlewnej Fermi II w Garzynie. Sformułowano zalecenie założenia tych siatek przez Spółkę, co zostało wykonane i potwierdzone w toku kolejnej kontroli PIW w dniu 22 listopada 2021 r. Innych nieprawidłowości w wyniku prowadzonych kontroli nie stwierdzono.

Przeprowadzona w dniu 18 sierpnia 2021 r. kontrola Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Biuro Powiatowe w Lesznie dotycząca dobrostanu stad zwierząt znajdujących się w oddziałach Spółki nie wykazała nieprawidłowości.

(akta kontroli str. A1-A6, A108-A149, A289-A300, A304-A305)

3.3. W wyniku kontroli zleconej Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Lesznie, w zakresie dobrostanu zwierząt, minimalnych warunków utrzymania zwierząt gospodarskich oraz warunków weterynaryjnych i prowadzenia dokumentacji leczenia zwierząt, inspektorzy weterynaryjni ds. zdrowia i ochrony zwierząt przeprowadzili kontrolę w miesiącu kwietniu 2022 r. we wszystkich 10 oddziałach na terenie województwa wielkopolskiego obejmującego 92% inwentarza (bydła, trzody i owiec) będącego w posiadaniu Spółki. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie obowiązujących przepisów, a w szczególności ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt¹⁷, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w

¹³ Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka.

¹⁴ Decyzja Kierownika Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lesznie w sprawie przyznania płatności dobrostanowej w ramach działania PROW 2014-2020, nr 0279-2021-002337 z dnia 5 maja 2021 r.

¹⁵ Na podstawie art. 26 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Obszarów Wiejskich w ramach PROW na lata 2014-2020 (tj. Dz.U. z 2021 r., poz. 2137) oraz §§ 3 i 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 marca 2020 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Dobrostan zwierząt" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r., poz. 382).

¹⁶ Dalej PIW.

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 638, ze zm.

przepisach Unii Europejskiej¹⁸, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej¹⁹, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek²⁰, rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji²¹. W trakcie kontroli inspektorzy PIW dokonali oceny warunków weterynaryjnych zwierząt gospodarstw z których zwierzęta są wprowadzane na rynek, dokumentacji leczonych zwierząt, zapewnienia ich dobrostanu oraz sprawdzili minimalne warunki utrzymania tych zwierząt.

(akta kontroli str. A1-A6, A153—A287)

3.4. Obsługę weterynaryjną stad zwierząt gospodarskich dla obiektów na terenie powiatu Ileszczyńskiego Spółka zapewniła poprzez zatrudnienie na pełen etat lekarza weterynarii posiadającego wpis na listę lekarzy weterynarii (prawo wykonywania zawodu) prowadzoną przez Krajową Izbę Lekarsko-Weterynaryjną²². Do obowiązków lekarza weterynarii m.in. należało prowadzenie bezpośredniego nadzoru zdrowotnego nad zwierzętami poprzez systematyczne przeglądy zwierząt oraz opiekę nad sztukami chorymi, wykonywanie niezbędnych zabiegów weterynaryjnych, szczepień ochronnych, prowadzenie ksiąg leczenia zwierząt, racjonalne gospodarowanie lekami i środkami profilaktycznymi, prowadzenie jałowości i cielności w stadzie, organizowanie zabezpieczenia epizootycznego obiektów inwentarskich, instruowanie i doszkalanie pracowników produkcji zwierzęcej w zakresie dbałości o zwierzęta, prawidłowego postępowania w przypadku zachorowań, porodów oraz kontroli zachowania zasad higieny. Lekarz weterynarii organizacyjnie podlega bezpośrednio Głównemu Hodowcy Spółki i współpracuje z głównym specjalistą ds. bydła mlecznego i pozostałymi specjalistami Spółki. Do obowiązków lekarza weterynarii należało sprawowanie nadzoru nad bieżącymi czynnościami związanymi z obsługą zwierząt oraz egzekwowanie tych obowiązków od pracowników produkcji zwierzęcej.

Pracownicy obsługi stad zwierząt (np. zootechnicy, dojarze, obsługujący wóz paszowy) byli zobowiązani do współpracy z lekarzem weterynarii poprzez zgłaszanie sztuk chorych, wykonywanie zaleceń w zakresie ich zdrowotności oraz zabezpieczenia zwierząt i obiektów pod względem epizootycznym.

Pracownicy produkcji zwierzęcej Spółki, w ramach obowiązków pracowniczych, mieli zakaz kontaktowania się ze zwierzętami spoza Spółki, co było dokumentowane aktach osobowych. Nieprzestrzeganie tego zakazu mogło stanowić podstawę do rozwiązania umowy o pracę w trybie natychmiastowym.

(akta kontroli str. A6 – A19, A37-A55, A56, A88-A89, A361-A363)

Dla gospodarstwa w Knyszynie na terenie województwa podlaskiego, Spółka obsługę weterynaryjną zwierząt gospodarskich zapewniła poprzez zlecenie tych usług gabinetowi weterynaryjnemu. W zawartej umowie na świadczenie obsługi weterynaryjnej ustalono, że będzie ona dotyczyła stada bydła oraz świń w gospodarstwach Knyszyn i Ogrodniki w pełnym zakresie w zależności od potrzeb

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1966.

¹⁹ Dz. U. nr 56 poz. 344, ze zm.

²⁰ Dz. U. Nr 168, poz. 1643.

²¹ Dz. U. Nr 224, poz. 1347.

²² Krajowa lista lekarzy weterynarii jest dostępna pod adresem <https://wetsystems.org.pl/WetSystemsInfo/lwinfo.html> oraz pod adresem <https://www.vetpol.org.pl/lista-lekarzy-weterynarii-specjalistow>.

przez 7 dni w tygodniu, w tym w niedzielę i święta. Z dokumentacji będącej w posiadaniu Spółki wynika, że zgodnie z zawartą umową usługi weterynaryjne obejmowały leczenie doraźne oraz profilaktyczne, w tym również w zakresie rozrodu zwierząt oraz mastitis²³. Zleceniodawca za usługi objęte umową otrzymywał miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe²⁴ natomiast rozliczenie za leki kupione przez zleceniodawcę rozliczenie następowało na podstawie wystawionej refaktury.

(akta kontroli str. A20 – A34)

Dla każdego stada (oddziału) zwierząt Spółki prowadzona była odrębna książka leczenia. W okresie objętym kontrolą w książkach leczenia dokonano 4379 wpisów interwencji weterynaryjnych. Koszty ponoszonych w skali roku wydatków na leki, szczepionki oraz witamin dla zwierząt wzrosły z 810 953 zł w 2017 r. do 894 818 zł w 2021r., tj. o 10,3%.

(akta kontroli str. A23-A36, A95-A107)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka zapewniła właściwe warunki weterynaryjne, dokumentacji leczenia, dobrostanu oraz minimalnych warunków utrzymywania zwierząt. Zapewniono także odpowiednią opiekę weterynaryjną dla zwierząt gospodarskich.

V. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli formułuje następujące wnioski:

1. Podjęcie działań w celu zapewnienia prawidłowego sporządzania protokołów z przeglądów budynków i budowli należących do Spółki.
2. Podjęcie działań w celu zrealizowania zaleceń sformułowanych w protokołach przeglądów obiektów budowlanych, w zakresie poprawy ich stanu technicznego oraz zapobieżenia dalszej degradacji tych obiektów.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²⁵ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

²³ Mastitis oznacza zapalenie gruczołu mlekowego (zapalenie wymienia), a do choroby tej dochodzi głównie na skutek inwazji bakterii i ich wniknięcia do zatoki.

²⁴ Wynagrodzenie ryczałtowe w umowie zawartej 1 września 2016 r. na czas nieokreślony ustalono na kwotę 5.000 zł netto + VAT.

²⁵ Istnieje możliwość zgłoszenia zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, proszę o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 30 czerwca 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:

Tomasz Nowiński
doradca prawny

Dyrektor:

z up. p.o. Wicedyrektor Delegatury NIK
w Poznaniu

.....
Podpis

.....
Podpis